

Les tradicions, llegendes i xafarderies

Un dels fets que diferencia millor un poble d'un altre és tot el cúmul de xafarderies quotidianes que, amb el temps, poden esdevenir llegendes i generar tradicions. (Penseu quins episodis més divertits no provocarien la creació de moltes de les nostres llegendes més sagrades).

Malauradament, la nostra vila no disposa d'aquests elements (de xafarderies ja n'hi ha, però

són de safareig). Per això la S.E.R.S. ha pensat que calia inventar-se'n alguna, conjugant les característiques més definitòries del nostre entorn (les fàbriques, l'aristocràcia arruïnada, les Deveses, el Sanatori, etc.)

Avui us proposem la del Geperut de les Deveses. Esperem que, si bé ara no són veritat, potser algun dia els nostres successors se les creuran.

El geperut de les Deveses

Sé que per a la ment humana moltes vegades és més senzill romandre en la ignorància que conèixer, i jo no tindria cap necessitat d'explicar-vos aquesta història si no fos que ELL existeix, que ja és a punt de complir-se els vint-i-cinc anys de la seva darrera aparició i que la consciència m'impedeix de callar.

Tots haureu sentit alguna vegada, quan el capvespre us sorprèn a les Deveses, una sensació difícil de descriure: us gireu mirant enrera tot escrutant les ombres de les arbredes, qualsevol soroll us sobresalta, etc., i us trobeu caminant més de pressa del que és normal, sense torbar-se i intentant arribar als primers llums del poble com més aviat millor. Després, ja més calms, interpretem que tot és fruit d'una excessiva imaginació, o bé, de l'exuberància de les pol·lancredes del nostre parc. Ara us puc dir amb tota seguretat que no. Que hi ha una causa real per espantar-se i que durant els propers mesos cal que tots els saltencs anem molt alerta, aquest afer ja ens ha costat molta sang i, curiosament, ens entestem a ignorar-lo.

De fet, jo era Secretari de l'Ajuntament abans que m'internessin sense gaires raons als Psiquiàtric, i maleixo sempre aquell dia que em vaig posar a catalogar els arxius parroquials i els de la Casa de la Vila, i em vaig entestar a comprendre les anòmales inscripcions que en el llibre de baptisme i el d'enterraments hi ha relatives a un JESÚS VILA i PARÉS, ho veureu tot seguit:

— El dia 19 de setembre de 1786

(ara fa 200 anys) va ser batejat amb urgència en Jesús Vila, de pares desconeguts i trobat abandonat a la porta del Mas Llorenç.

— L'endemà aquest nadó va morir i va ser enterrat a la fossa comuna del cementiri, que abans era al davant de l'església parroquial, segons consta en el llibre de defuncions de l'any.

— El 21 de setembre de 1786, consta en el registre de denúncies de l'Ajuntament que el campaner va trobar la tomba de l'infant (a terra) profanada, sense el cadàver i voltada d'infinat de petjades «com de rat». Sembla que l'afer va portar cua, perquè uns dels acords del Ple de l'Ajuntament del 18 de novembre va ser el d'encarregar a l'agutzil que dos dies a la setmana es dediqués a netejar el cementiri de salvatgines.

A primera vista, tot plegat només sembla una narració ben cafre, i així ho vaig creure jo al començament. Més tard, però, em va intrigar una petita nota que hi havia al peu de la inscripció de defunció, deia: «Que Déu l'ajudi a obtenir el repòs etern i allunyi aquesta maledicció de la nostra parròquia».

A partir d'aleshores he trobat una constant en els arxius municipals, cada vint-i-cinc anys comencen a succeir fets

inexplicables i tràgics; el primer cas va ser el 12 d'octubre de 1811, quan el masover de «Mas Devesa» va ser trobat a l'albada pels carrers del poble, amb els ulls esglaiats i ple d'esgarrapades molt profundes. Va morir al cap de tres dies tot murmurant una estranya història d'un geperut que havia trobat al Bagant d'en Domènec, de porcions gegantines i acompanyat d'un estol immens de rates, i que l'havia atacat.

El pas següent va ser l'estiu de 1836, quan amb poc dies de diferència quatre noies de 17 i 18 anys van desaparèixer i van ser retrobades, al cap d'una setmana, vives però desfigurades; totes van donar a llum uns éssers mig rata mig home, amb una curiosa protuberància a l'esquena (com un gep). Aquestes noies van morir al cap de poc i van ser exorcitades per un dominic de Barcelona que es va desplaçar al nostre poble a petició del bisbe. Totes van coincidir a explicar unes vivències al·lucinatges: parlaven d'ELL, d'uns túnels a les Deveses i d'unes rates, moltes rates.

Més greu va ser encara la terrible pesta que va fer morir 20 criatures de Salt la tardor de l'any 1861. La diagnòsi dels metges era «pesta bubònica» i l'atribuïen a una plaga de rossegadors sense precedents que va assotar el po-

ble per aquella època. Cal dir que en el Llibre d'acords de l'Ajuntament hi figura una pista molt significativa, diu «Un escamot d'Artilleria de Girona ha hagut de fer acte de presència a la Vila per apaivagar la indignació del poble contra **EL GEPERUT**».

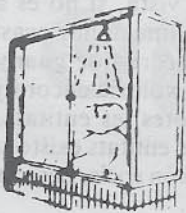
No voldria cansar-vos, ja ho veieu, més tard van morir, horriblement mutilats, dos meners. Al cap de vint-i-cinc anys (el 1911) va desaparèixer una família que el capvespre havia anat a fer llenya a les Fonts. El 1936 una munió de rates i «un fascinerós deforme» (segons diu el Llibre d'acords de l'Ajuntament) van atacar el nou escorxadador del Pont del Molí i en una nit van sacrificar i destrossar 80 caps de bestiar.

Sé que em moriré aviat i que és molt difícil que pugueu arribar a creure un pobre boig, però sobretot, pel que més estimeu, aquest any no aneu el capvespre a Les Deveses. ELL hi és i cal evitar com sigui una nova desgràcia.

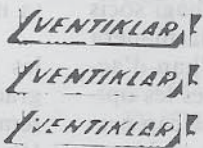
Esperem que el nou Ajuntament, ara que va recuperant les Deveses, descobrirà algun dia l'amagatall del monstre i ens podrem desempallegar d'una vegada d'aquesta amenaça, que, encara que no ho vulguem saber, viu el nostre poble i espera cada vint-i-cinc anys per renèixer.

Fàbrica de miralls
Col·locació i instal·lació
Especialitat en vidrieres artístiques
Finestres de Celosia
Mampares per a Bany

DISTRIBUÏDOR

C/. Joan Maragall (Cant. PP.CC.)
Tel. 23 58 11 SALT

Emili Crous

LLOGUER DE CADIRES
ENVELATS
ADORNAMENTS, PISTA PARQUET

Sant Jaume, 14
Telèfon 24 16 47

SALT (Girona)